

מסורת הש"ס

- (א) קדושי סו"ה. (ב) קלמן קיסי. (ג) ס"ח און זי.
- (ד) נליל מכו. [ולקמן ק"ח].
- (ה) נבי יויף וואס'ס אמר דעם (ו) לעיל נבו. (ז) נעין פ"ג.
- (ח) (ע"ל ע"ל) ע"י גי"ח"ס פ"א ס"ו ד'.

תורה אור השלם

- 1. אשה וזהו חוקה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו בי קדש הוא לאלהי:
- ויקרא כא ז

הגהות הב"ח

- (א) גבי חיישא אלקוללה וייקא קמיל כלל וניתח דזעזע מתק: (ב) הו"פ ד"ה כי מיעד וד"ה כי מיעד כי למשרי ימנה הד"פ:

תוס' חר מקבאי

ליה אלא דייקא ומונסבא הלכך גבי עד אחד אפי' קיימא בחוקת יבמה שרוק בנזן שהלכה היא ובהו ובעלה למה' ואמר עד א' מת בנה ואח"כ בעלה התיבה. כי תיבעי עד למישרא יבמה לעלמא מי"ט דעד אחד משום דמילתא דעבדא לאיגלויי לא משקר הכא נמי לא משקר או דלמא טעמא דעד אחד משום דייקא ומונסבא וכהא' כיון דומיין דעביד ליה לא דייקא ומונסבא ואע"ג דעד אחד אינו נאמן לומר מתה אשתו שישא את אחותה ואע"ג דמילתא דעבדא לאיגלויי הוא ה"ק טעמא דעד אחד משום מלתא דעבדא לאיגלויי הוא דלא משקר ומשום עיגונא הקילו בה רבנן הכא נמי לא משקר. א"ל רב ששת הנהוה אמרו לה מת בעלה ואח"כ מת בנה ונשאת מת ואחר כך חילוף הדברים תצא והולד ממזר וראשון ומאחרון ה"ד אילמא תרי ותרי מאי חזית דסמכא אמרו סמוך אהני ועוד ממוך (ספק) [דאין] ממזר (דאי) [ספק] הוא וכתיב לא דק הוא מרקנתי סיפא הולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר מכלל ש"מ דדוקא קתני אלא ה' לאו כחושי ועטמא דאתו בתרי ובתרי ואכתשוהו הא לאו הכי מהימן לא לעולם תרי ותרי ובעד הוה: [קובי] לן לרב ששת דמוקי למתני' בעידי הכחשה למי לי למפשטא ממתי' וזא ב"פ שלום ביני לבניה אמרנן דאפילו אייתי מהימנא דרתנן החם האשה שהלכה היא ובעלה ובהו למה' ובהו ומתה מה בעלה ואחר כך בנה נאמנת וי"ל דלמא קתני בנזן שהיו עדים שמתה ובעלה ויהו ולא ידעי' הי מייניה מת ראשון ובה"ג כשאמרה האשה מת בעלה ואח"כ בנה נאמנת אבל היכא דלא שמעו במיתת הון הובעל לעולם אימא לך דלא מהימנא הכי

דסניא ליה. ליכנס: והולד ממזר. כר"ע: **צעדי הומה.** שהאחרונים היונו את הרשונים ואמרו עמנו הייתם דרחמנא הימנינכו כדכתיב ודרשו השופטים הוטב והנה עד שקר (דברים ט) ומוקמינן ליה צעמנו הייתם צמכת מכות (דף קז): **שאכנס לציסא.** ואינסבא לצעלה: **סיפא דקטני נו'.** הא עד אחד מתימן צמתייה מני מהימן עד אחד לומר מתה אשתך לישא אחותה: **אלא.** לא תידוק מיניה הא עד אחד מהימן דהיא גופה אינטריך לאשמועי' ללא מהימנא ואליצב דר"ע אינטריך וקד"ל הואיל ואמר ר"ע יש ממזר מיצמנה לשוק חיישא אלקוללה וכי אכמה מת בימני טעמא קמ"ל דלא מהימנא משום דזימנין דסניא ליה וכדאמרן אבל גבי צעלה לא אמרי' סניא ליה. ואית דגרס קמ"ל דאלקוללה דידה חיישא כגון מת צעלי דאי אמני צעלה אמרין תלא מזה ומזה וכל קלקולי דמתניתיין בזה הלכך מהימנא אלקוללה דורעיה כגון מת יצמה דאי נמי משקרא לא מקלקלה אלא זרעה ואפילו לר"ע לא חיישא ולא נהירא לי דהא לר"ע היא גופה מקלקלה בכל קלקולי דמתני' דמתן במסכת גיטין (דף פ.) ולעיל צממעתיין מיימנין לה צמתיבתא הכונס את צמתייה והלכה כרתיה וניסת כו': תלא מזה ומזה וכל הדרכים האלו צה ואוקימנא כר"ע אלמא צמתייה לשוק נמי אית לן כל הני קלקולי ועוד אי איהי לא מקלקלה למה לי למתיינה כלל הא מסיפא צמעינן דאלקוללה דורעיה לא חיישא דקטני אינה נאמנת לומר מתה אחותי שאכנס לציסא והי דלדברי הכל ממזרים נינהו וקתני דלא מהימנא וכו"ש מת בימני דחידי לאון צעלמא נינהו אלא הא אינטריך לאשמועינן דלע"ג דאיהי מקלקלה דלמא צעלה ומיבס לא מהימנא משום דזימנין צמתייה ליה: **לאיסור כרס.** לומר מת צעלין דנשאי: **לא נתגרשה אלא מאישה.** כגון שמת לה גט ואמר לה הכי את מגורשת ממני ואי את מותרת מאישה נפרדה: **פסולה לנפוגה.** אס' מת והותרת לינשא: **ה"ג והיינו ריש הגט דפוסל צהונה: בותני' מותרת לחזור לו.** דקדושי שניה אינן כלום והכי היא כנות ואמר צמתי' [לקמן נה.] אותה שביצתה אוסרתה ואין שביצת אחותה אוסרתה: ומומטר

האשה רבה פרק עשירי יבמות

צד.

עין משפט גר מצוה

דאפילו צממת צנך ואח"כ מת צעליך קאמר דהא לא תביעי לך דכיון דנאמנת לומר מת צעלי ואתייבס ולא חיישין דלמא משקרא משום דמרחמא ליה דאי הוה לן לניחא דלמא לא דייקא שפיר משום דמרחמא ליה וסמכה אעד א"כ לא הוה לן להימנוה צממת צעלי ותתייבס דלמא משקרא משום דמרחמא ליה אלל ודאי משקרא דמרחמא ליה אינה מווענת

מלדקדק שפיר ואע"ג דדייקא שפיר מ"מ היא גופה לא מהימנא לומר מת צנה ואחר כך מת צעלה שלא האמיניהו רבנן אלא צמתיית צעלה לאפקוה מחוקת איסור אשת אש על ידי דיוק שלה משום עגונא אבל לאפקוה מחוקת איסור ליעבד לא רזו להאמיניהו ואע"ג דדייקא שפיר ויש להאמיניהו על ידי עד אחד (ס): **כ"י תיבעי דך יבמה ע"פא.** דהתם איכא למימר טפי דלא דייקא שפיר משום דסניא ליה לע"ג דמשום דמרחמא ליה לא מהימנא הכא משום דצמתייה לשוק חיישא אלקוללה דורעיה שנתה שנתה השונאות ולא מתה אחותי שאכנס לביתה היא ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן ולמיטעמך אימא סיפא אין האישה נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו ולא מתה אשתי שאשא את אחותה הוא ניהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן אלא גבי איש מאי איכא למימר אלא כי איצטרך לר"ע איצטרך סד"א הואיל וא"ר עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין אימא חיישא אלקוללה (ס) דורעא ודייקא קמ"ל (ב) דאלקוללה דידה חיישא אלקוללה דורעא לא חיישא רבא אמר "עד אחד נאמן ביבמה מק"ו **לאיסור כרת התרת לאיסור לאו כל שכן א"ל** ההוא מרבנן לרבא היא עצמה תוכיח דלאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא התרת ואלא איהי מ"ט לא מהימנא דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא ומונסבא עד אחד נמי דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא ומונסבא: זה מדרש דרש רבי אלעזר בן מתיא וכו'. (ס) אמר רב יהודה אמר רב הוה ליה לר' אלעזר למדרש ביה מרגניתא ודרש ביה חספא מאי מרגניתא (י) דתניא וואשה גרושה מאישה - אפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה והיינו ריה הגט דפוסל בכהונה: **מתני' נמי** שהלכה אשתו למזרה"י באו ואמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואח"כ באת אשתו מותרת לחזור לו

נח א מיי פ"ג מלי יום הלכה ה סג עין נח עוש"ע ר"ח טי קנה טעף :
 ג"ב ב מיי פ"ה מלכות גרושין הל' ה סג לאון קנה עוש"ע ט סמנ ו טעף א וסמנ ט קנה טעף :
 ג ס ג מיי פ"ה מלכות גרושין הלכה ט סג ט טעף :
 ג ס ג מיי פ"ה מלכות גרושין הלכה ט סג ט טעף :
תוספות ישינים
 ד"ה ל' מנו ונמשכ' [מתוס']: לאיסור כרת התרת לאיסור וכו' פ"ה לאיסור אשת אש ול"ג דלכ"כ הול"ל לאיסור מיתה ועוד דעל ז' אנו דנין לומר לע"ג דנאמן בצבור אשת אש לא מהימנא הכא משום דצמתייה לשוק חיישא אלקוללה דורעיה שנתה שנתה השונאות להימנה ליעבד לומר ד"ה [נמשכ'] תוס' ד"ה [נמשכ']: **תוס' חר מקבאי (המשך)**
 פשטה רב ששת ממתי' וקתני סיפא דרמיא דרישא דא"ל מת בעליך מה החם אפילו בלא טעמי ועוד דעל ז' אנו דנין לומר אחד נאמן דסיפא נמי דבהאי בבא נמי קתני רישא דא"ל מת בעלה ואח"כ בנה ונשאת דרמיא דרישא דא"ל מת בנה דרישא בעלה וכי היכי דסיפא דנתבימה מהימנא בכל ענין אפי' לא שמעו במיתת הבעל והבן אלא ע"פ אשה [הי"נ ברישא מהימנא בכל עין] זה היתרון קבליה מאבא מורי ע"ה והוא כתוב ב'ס' המאור. א"ל רב [מרדכי] נאמנת לומר מת בימני שאשאי [ולא] מתה אחותי שאכנס לביתה הי ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן פי ואידי דהנא גבי מת יבמה שאנשא באשה תנא נמי במיתת אחותה באשה אצ"ג דמילתא דפשיטא היא דעד אחד לא מהימן שאכנס לביתה ולטעמיך סיפא דקתני אין האישה נאמן לומר מת אחי שאייבם אשתו ולא נאמן אחותה איהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה רבנן עגונא הקילו בה רבנן אלא איש מאי איכא למימר והכא לא מצית למימר דרשושי רישא דרישא אשתו הוא דנקט אין האישה נאמן אבל אחד נאמן ואידי דהנא רישא תנא סיפא הא לא מצית למימר דמלתא פשיטא היא ב"פ ההיא פראק שאין היבם נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו אלא כי איצטרך לר"ע איצטרך סד"א הואיל ואמר ר"ע יש ממזר מחייבי לאון

כי שמעה נמי דמת צן סמכה עילושי ומיקלקלה ואפילו מהימן כןן עד צהך עקרי צעני אכתי שאכס למיעבי לקמן עד אחד צקטטה ועד אחד צמלממה דליכה למימר דהכא דייקא טפי מהתם והתם נמי הכי צעי אי עתק טעמא משום דדייקא ובעינין דיוקא רצה או עיקר טעמא משום דעבדא לאיגלויי ולהכי סמכין דדייקא וזו"ט כי הנהו: **ולמיטעמך סיפא דקתני אין האישה נאמן בו'** וא"י ל"ל למדקדק מסיפא מגופה הוה ליה לאקשויי היאך עד אחד נאמן לומר מתה אחותה משום גבזה אשתו שישא אחותה התם לא חזינא דבעיא לאינסובי ליה דהא עיגונא דהא לא דייקא הכא כיון דליכא חומר בצופה ולפי מה שפירשתי לעיל (דף קז: ז: ד"ה עד) דנשים מוגרות לקדק נחש: **לרבי עקיבא איצטרך.** לרבינן לא אינטריך לע"ג דהו' ממזר מדרבנן דפ"י לעיל (דף קז: ז: ד"ה אב"ג): **לאיסור כרת התרת.** פרי"י דעד אחד נאמן לומר מת צעלה שמתנייבס ולא אמר דלא דייקא משום דמרחמא ליה לאיסור ללא לא כ"ש דלא אמרין משום דסניא ליה לא דייקא אבל מה שפירש צקוטרכא לאיסור כרת מת צעליך צמתייה ליה (דף קז: ז: ד"ה עד) דהתם איכא טעמא למימר דלא חזינא ליה כהא דסניא ליה: **הייא עצמה תיבחה.** דנאמנת לומר דמתנייבס אע"ג דמרחמא ליה ואינה נאמנת לומר מת בימני משום דסניא ליה: ואע"ג

חיישין אלקוללה דורעא דייקא ומונסבא קמ"ל אלקוללה דידה חיישא אלקוללה דורעא לא חיישא